

การสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Public Welfare of the Sangha in Chaiyaphum Province on the Situation of the Epidemic of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19).

พระศรีสัจญาณมุนี

Phrasisatchayanamune

อาจารย์ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Lecturer Faculty of Buddhism Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College

Corresponding Author Email: Phrasisatchayanamune@gmail.com

Received: 10 June 2022

Revised: 4 July 2022

Accepted: 11 July 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 3. เพื่อศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่มาจากการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (1973) และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) 2) แนวทางส่งเสริมการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ คณะสงฆ์ร่วมส่งเสริมความเข้าใจภายในชุมชน เป็นจุดศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรและชุมชน คณะสงฆ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้การช่วยเหลือและจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ และ 3) การนำหลักสังคหวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้น คณะสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจให้กับประชาชน มีสถานที่ในการรับบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ และเวชภัณฑ์ อาหาร น้ำดื่มให้แก่ประชาชนในชุมชน มีการเทศน์ การพูด การสนทนา การรณรงค์ และการสื่อสารกับประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา การจัดเตรียมสถานที่เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาและกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งความเสมอต้นเสมอปลายในการดำเนินงาน เช่น ศูนย์พักคอย โรงพยาบาลสนาม เป็นต้น

คำสำคัญ: บทบาทคณะสงฆ์, การสาธารณสุขสงเคราะห์, เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Abstract

This research consists purposes were 1. To study people's opinions on the public welfare of the Sangha

Chaiyaphum Province in the situation of the epidemic of corona virus 2019 2. To study the guidelines for promoting public welfare of Chaiyaphum Sangha on the epidemic situation of corona virus 2019 and 3. To study the main implementation Sanghavat to apply in the public welfare of the Sangha in Chaiyaphum Province to the epidemic situation of the coronavirus disease 2019. is a combination of quantitative and qualitative research. There are research tools, including questionnaires and interview forms. The sample consisted of 400 people from using the Taro Yamane formula (1973) and the target group of 30 people from specific selection. The data collected from the questionnaire were analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean, standard deviation. and the data gathered from the interview form for content analysis. The results of the research found that 1) The level of public opinion towards the public welfare of the Sangha in Chaiyaphum Province in the epidemic situation of the corona virus. 2019 overall is at a high level ($\bar{x} = 3.75$) 2) Corona virus 2019 is the Sangha to promote understanding within the community. It is the center of cooperation between the organization and the community. The Sangha is the anchor of the mind, promoting integration between different departments. This leads to the process of participation in management to provide assistance and to establish a center to help those affected and 3) Applying the Sanghavathu principle in the public welfare of the Sangha in Chaiyaphum Province to the epidemic situation. Of the coronavirus disease 2019, the Sangha is the center of the mind for the people. There is a place for donating items, appliances and medical supplies, food and drinking water to the people in the community. There are sermons, talks, discussions, campaigns and communication with the people in the community about the corona virus. Preparing a place to help people infected with coronavirus and at risk groups including consistency in operations such as waiting centers, field hospitals, etc.

Keywords: Role of the Sangha, Public Welfare, Coronavirus 2019 (COVID-19)

บทนำ

สังคมไทยมีความผูกพันอย่างแนบแน่นกับพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีตคนไทยรับเอาพุทธศาสนาเป็นวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนแยกไม่ออกระหว่างความเป็นไทยกับความเป็นพุทธ เพราะพุทธศาสนาได้เข้ามาแทรกซึมอยู่ในแนวคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณีของคนไทย นับแต่อดีตวัดเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยและเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับพุทธศาสนิกชน เช่น เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่อบรมศีลธรรม เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลและจัดพิธีกรรมทางศาสนา เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เป็นสถานพยาบาล เป็นสถานศึกษาของชุมชน และเป็นสถานสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ยากไร้ ส่วนพระสงฆ์ก็เป็นกำลังสำคัญของพุทธศาสนา เป็นผู้นำของชุมชนในด้านจิตวิญญาณ เป็นผู้ชี้ทางให้พุทธศาสนิกชนได้รู้ว่าอะไรเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล แนะนำสั่งสอนให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม มีความรัก ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ขณะเดียวกันพุทธศาสนิกชนเมื่อมีความทุกข์ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องส่วนตัวหรือการงาน มักจะไปขอให้พระสงฆ์ช่วยคลายทุกข์ให้ และได้รับคำปรึกษาแนะนำหรือความช่วยเหลือจากพระสงฆ์เสมอ นอกจากนี้เป็นที่พึ่งของคนมีความทุกข์แล้ว พระสงฆ์ยังเป็นเพื่อนบุญ ให้คนไทยได้ทำบุญทำกุศลตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การทำบุญกับพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวพุทธไทยที่เห็นอยู่ทั่วไป เพื่อเป็นการสนับสนุนพระสงฆ์ในการดำรงชีพและดำเนินกิจกรรมทางศาสนา (พินิจ ลาภะนันทน์ และคณะ, 2562, น.10)

นโยบายภาครัฐ ได้มีการนำผู้ป่วยกลับมารักษาที่ถิ่นกำเนิดหรือภูมิลำเนา อันเนื่องมาจากวิกฤติทางด้านการพยาบาล ที่มีการแพร่ระบาดเชื้อได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สถานที่หรือโรงพยาบาล ไม่เพียงพอที่จะมีการรับผู้ป่วย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาแล้ว จำเป็นจะต้องได้รับการช่วยเหลือและรักษาอย่างทันทั่วถึง จึงจะสามารถรักษาชีวิตของผู้ป่วยได้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้ ไม่สามารถเข้าสู่ชุมชนได้ เนื่องจากมาตรการการเฝ้าระวังและการควบคุมจากหน่วยงานภาครัฐเช่นเดียวกัน ที่ทั้งที่สำคัญทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อันได้แก่ ศาสนสถานหรือวัด ซึ่งนับได้ว่า เป็นสถานที่ที่รองรับผู้ป่วยหรือให้การช่วยเหลือผู้ป่วยที่ยังรอการรักษาหรือแม้กระทั่ง เป็นสถานที่มาปณิการศพ ผู้ที่เสียชีวิตจากโรคโควิด 19 ด้วยเช่นกัน จึงนับได้ว่า พุทธศาสนา เป็นที่พักพิงยามที่ประชาชนเกิดความเดือดร้อนและต้องการที่พึ่งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นอกจากนั้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หลักธรรมที่ช่วยในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน การที่ชุมชนให้การยอมรับและเข้าใจไม่เกิดความรังเกียจผู้ป่วยที่ติดเชื้อ และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนและสังคม อีกทั้งช่วยให้การดำเนินชีวิตระหว่างที่ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อในสภาพจิตใจที่มีความหดหู่และสิ้นหวังนั้นให้เกิดกำลังใจและอยู่ในสังคมได้ โดยการนำหลักสังฆวัตถุ ได้แก่ 1) ทาน (การให้) คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน 2) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ) คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่กันถ้วนทั่ว ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม 3) อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม 4) สมานัตตตา (ความมีตนเสมอ) คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และการแสดงบทบาทของคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้น นับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น อันแสดงให้เห็นถึงคุณูปการของพระพุทธศาสนาที่มีต่อมวลมนุษยชาติ เมื่อยามวิกฤติพระพุทธศาสนาย่อมเป็นที่พึ่งทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทั้งผู้ที่ขอเข้ารับการรักษา ผู้ที่อยู่ระหว่างการกักกันตัว ผู้ที่เสียชีวิต รวมทั้งชุมชนที่ต้องอยู่ร่วมกันภายใต้วิกฤติการณ์โรคระบาด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาเรื่องการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้ทราบถึงการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และแนวทางส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยกับพระพุทธศาสนาที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป โดยเฉพาะความผูกพันที่แน่นแฟ้นระหว่างพุทธศาสนากับวิถีชีวิตคนไทย รวมทั้งหลักธรรมที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับคนในสังคมได้นำไปเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเป็นข้อมูลให้ผู้สนใจได้ศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อศึกษาการนำหลักสังฆวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 383,882 คน จาก 383,882 ครัวเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน ที่มาจากการใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ (1973) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) พระสงฆ์/เจ้าอาวาส/เจ้าคณะตำบล/เจ้าคณะอำเภอ 2) ผู้ใหญ่บ้าน/ตัวแทนชุมชน และ 3) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/อาสาสมัครสาธารณสุข

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางส่งเสริมการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และตอนที่ 3 การนำหลักสังคหวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) และ 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงคกับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, น.249) พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และจะทำการทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25-0.79 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่นแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ได้ค่าเท่ากับ .83 ด้านที่ 2 ได้ค่าเท่ากับ .82 ด้านที่ 3 ได้ค่าเท่ากับ .77 และด้านที่ 4 ได้ค่าเท่ากับ .78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 231 คน (ร้อยละ 57.80) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 176 คน (ร้อยละ 44.00) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 230 คน (ร้อยละ 57.40) ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 182 คน (ร้อยละ 45.50) และมีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 149 คน (ร้อยละ 37.30)

และผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน คือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ($\bar{x} = 4.15$) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ($\bar{x} = 3.78$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ($\bar{x} = 3.48$) ตามลำดับ

2. แนวทางส่งเสริมการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิจัยพบว่า สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) คณะสงฆ์ร่วมส่งเสริมความเข้าใจภายในชุมชน เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ ทั้งการดูแลผู้ป่วย การแยกกักตัว การดำเนินการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งคณะสงฆ์เป็นผู้ที่สร้างความเข้าใจและก่อให้เกิดความร่วมมือในการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนในชุมชน

2) คณะสงฆ์เป็นจุดศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรและชุมชน เนื่องจากวัดนับเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน พระสงฆ์เป็นทั้งที่พึ่งทางจิตใจและเป็นที่พักพิงกาย เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนให้ความเคารพศรัทธาและให้ความนับถือ จึงทำให้ส่งผลต่อการให้ความร่วมมือทั้งจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หน่วยงานสาธารณสุข รวมทั้งหน่วยงานราชการอื่น ๆ ทั้งจังหวัด อำเภอ รวมทั้งฝ่ายท้องที่ในการร่วมประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้การดำเนินงานที่มีความต่อเนื่อง ชัดเจนและเกิดผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งประชาชนและผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3) คณะสงฆ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงาน ซึ่งนำไปสู่กระบวนการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้การช่วยเหลือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการดำเนินการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งคณะสงฆ์สนับสนุนการป้องกันและรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4) คณะสงฆ์จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยคณะสงฆ์มีการจัดเตรียมสถานที่ดูแลและรักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 เช่น การจัดตั้งศูนย์พักคอย โรงพยาบาลสนาม เป็นต้น

3. การนำหลักสังคหวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิจัยพบว่า สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) ทาน (การให้) เป็นศูนย์รวมเพื่อรับบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ และเวชภัณฑ์ รวมถึงการบริจาคอาหาร น้ำดื่มแก่ประชาชนในชุมชนให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งกลุ่ม ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาและกลุ่มเสี่ยง เพื่อใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา

2) ปิยวาจา (การมีวาจาเป็นที่รัก) การเทศน์ การพูด การสนทนา การรณรงค์ และการสื่อสารกับประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา ซึ่งเป็นไปด้วยความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาที่ประชาชนสนใจ และต้องการได้ยินได้ฟัง พูดโดยที่ประชาชนไม่เกิดความรู้สึกว่าพระสงฆ์พูดในสิ่งที่เกินจริง พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด หรือพูดเพื่อจ้อเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนา ไม่พูดจาใส่ร้ายป้ายสี รวมทั้งสร้างความประนีประนอมในชุมชน

3) อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) การจัดเตรียมสถานที่เพื่อรักษากลุ่มผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยตั้งโรงพยาบาลสนาม และกลุ่มเสี่ยง โดยจัดตั้งศูนย์พักคอยเพื่อแยกกักตัวจากชุมชน

4) สมานัตตา (ความมีตนเสมอ) ความสม่ำเสมอ ความเสมอต้นเสมอปลาย ในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนรอดพ้นจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาและเพื่อให้ผู้ติดเชื้อหายจากการเจ็บป่วย ปฏิบัติต่อผู้อื่นและผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาโดยยึดหลักความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ทอดทิ้งประชาชนที่เดือดร้อนและประสบทุกข์เพราะการคุกคามของไวรัสโคโรนา วางตัวหรือปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมในฐานะเป็นที่พึ่งของประชาชน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ($\bar{x} = 4.15$) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ($\bar{x} = 3.78$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ($\bar{x} = 3.48$) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ประกอบด้วย 1) คณะสงฆ์ร่วมส่งเสริมความเข้าใจภายในชุมชน 2) คณะสงฆ์เป็นจุดศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรและชุมชน 3) คณะสงฆ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงาน ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 4) คณะสงฆ์จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. เพื่อศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุมาประยุกต์ใช้ในการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า 1) ทาน (การให้) เป็นศูนย์รวมเพื่อรับบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ และเวชภัณฑ์

รวมถึงการรับบริจาคอาหาร น้ำดื่มแก่ประชาชนในชุมชนให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งกลุ่ม ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาและกลุ่มเสี่ยง เพื่อใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2) ปิยวาจา (การมีวาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ การเทศน์ การพูด การสนทนา การรณรงค์ และการสื่อสาร กับประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา ซึ่งเป็นไปด้วยความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาที่ประชาชนสนใจและต้องการได้ยินได้ฟัง พูดโดยที่ประชาชนไม่เกิดความรู้สึกว่าพระสงฆ์พูดในสิ่งที่เกินจริง พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด หรือพูดเพ้อเจ้อเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนา ไม่พูดจาใส่ร้ายป้ายสี รวมทั้งสร้างความประนีประนอมในชุมชน 3) อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) การจัดเตรียมสถานที่เพื่อรักษากลุ่มผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยตั้งโรงพยาบาลสนาม และกลุ่มเสี่ยง โดยจัดตั้งศูนย์พักคอยเพื่อแยกกักตัวจากชุมชน และ 4) สมานัตตา (ความมีตนเสมอ) มีความสม่ำเสมอ ความเสมอต้นเสมอปลาย ในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนรอดพ้นจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาและเพื่อให้ผู้ติดเชื้อหายจากการเจ็บป่วย ปฏิบัติต่อผู้อื่นและผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาโดยยึดหลักความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ทอดทิ้งประชาชนที่เดือดร้อนและประสบทุกข์เพราะการคุกคามของไวรัสโคโรนา วางตัวหรือปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมในฐานะเป็นที่พึ่งของประชาชน

กานอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งคณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค ประชาชนได้รับความรู้จากคณะสงฆ์ในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากคณะสงฆ์เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้เข้าข่ายกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะสงฆ์ให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยให้กับผู้ประสบภัยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกทั้ง คณะสงฆ์มีส่วนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งนี้สอดคล้องกับพระปฎิภาวนะคัมภีร์ ขนฺติโพล (รอดทะยอย) และพระมหากุญชรนิมิตต์ เสงี่ยมณี, ดร. (เดชจักรบดินทร์) ได้ศึกษา กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า 1) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมี วัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ 3) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และวัดถุอันเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ และ 4) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนในการคอยช่วยเหลือทั้งในภาวะปกติ และภาวะประสบภัยต่าง ๆ อันเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์

2. แนวทางส่งเสริมการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า คณะสงฆ์ร่วมส่งเสริมความเข้าใจภายในชุมชน เป็นจุดศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรและชุมชน คณะสงฆ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ สอดคล้องกับพระสมุห์ติเรก อติเรกสุโข (งามกาละ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์ มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน และช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ

3. การนำหลักสัปปริสธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง พบว่า 1) ทาน (การให้) เป็นศูนย์รวมเพื่อรับบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ และเวชภัณฑ์ รวมถึงการรับบริจาคอาหาร น้ำดื่มแก่ประชาชนในชุมชนให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งกลุ่ม ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาและกลุ่มเสี่ยง เพื่อใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2) ปิยวาจา (การมีวาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ การเทศน์ การพูด การสนทนา การรณรงค์ และการสื่อสาร กับประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา ซึ่งเป็นไปด้วยความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาที่ประชาชนสนใจและต้องการได้ยินได้ฟัง พูดโดยที่ประชาชนไม่เกิดความรู้สึกว่าการเทศน์พูดในสิ่งที่น่าเบื่อ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด หรือพูดเพื่อเจ้อ เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนา ไม่พูดจาใส่ร้ายป้ายสี รวมทั้งสร้างความประนีประนอมในชุมชน 3) อิตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ได้แก่ การจัดเตรียมสถานที่เพื่อรักษากลุ่มผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยตั้งโรงพยาบาลสนาม และกลุ่มเสี่ยง โดยจัดตั้งศูนย์พักคอยเพื่อแยกกักตัวจากชุมชน 4) สมานัตตา (ความมีตนเสมอ) ได้แก่ ความสม่ำเสมอ ความเสมอด้านเสมอปลายในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนรอดพ้นจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาและเพื่อให้ผู้ติดเชื้อหายจากการเจ็บป่วย ปฏิบัติต่อผู้อื่นและผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาโดยยึดหลักความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ทอดทิ้งประชาชนที่เดือดร้อนและประสบทุกข์เพราะการคุกคามของไวรัสโคโรนา วางตัวหรือปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมในฐานะเป็นที่พึ่งของประชาชน ทั้งนี้ สอดคล้องกับพระปลัดบองเดช สิริปัญโญ (พระศรี) ได้ศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา พบว่า แนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา 1) ด้านทาน (การให้) ควรมีการทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการ ช่วยเหลือรู้จักแบ่งปันสิ่งของและคำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับการให้ทาน 2) ด้านปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้สามารถทำงานร่วมกัน ตลอดถึงมีการอบรม เป็นระยะ ๆ เกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ 3) ด้านอิตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ และชี้แจงถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่มเพื่อ เป็นแนวทางส่งเสริมในการเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป และ 4) สมานัตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ควรมีมาตรการในการควบคุมในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจทานการดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่องอันนำไปสู่ความเข้าใจ เข้าถึง และการพัฒนาในวิถีชีวิตของประชาชนด้านอื่นต่อไป

ตลอดจน องค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นับเป็นโรคระบาดที่อุบัติขึ้นใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ไปทั่วโลก ทุกประเทศ องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ต้องอาศัยความร่วมมือกัน รวมทั้งคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิที่ได้ช่วยเหลือทางด้านสาธารณสงเคราะห์ โดยมีแนวทางส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ คณะสงฆ์ร่วมส่งเสริมความเข้าใจภายในชุมชน เป็นจุดศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรและชุมชน คณะสงฆ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้การช่วยเหลือและจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ นอกจากนั้น การนำหลักสังคหวัตถุมาใช้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนก็จะก่อให้เกิดความเข้าใจกันภายในชุมชน การช่วยเหลือกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็จะทำให้เกิดความสงบสุขในชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนทั้งในระดับประเทศจนถึงหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งจำเป็นจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในการดำรงชีพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.2 การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกระบวนการบริหารจัดการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำหลักธรรมเพื่อเอื้อยวากับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2.2 ควรมีการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างบทบาทคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิต่อกระบวนการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งที่ตรวจเครื่องมือวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ ตลอดจนผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไข จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ ขนุดิพล (รอดทะยอย) และพระมหาภุชงค์ชินต์ เสนฐเมธี, ดร.(เดชจักรบดินทร์). (2560). *กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระปลัดทองเดช สิริบุญ (พระศรี). (2560). *การนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบางเหริย อำเภอดงเจริญ จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรม พุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์
- พระภิกษุ เมฆอรุณ. (2553). *บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์เด็กหญิงด้อยโอกาส: กรณีศึกษาโครงการหอพักหญิงดรุณรักษ์ ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโรงเรียนนันทบุรีวิทยา วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารจังหวัดน่าน*. (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พระสมุห์ดิเรก อติเรกสุโก (งามกาละ). (2560). *การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. (ปริญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พินิจ ภาชนะนนท์ และคณะ. (2562). *แนวคิดพระพุทธรูปศาสนาเพื่อสังคมสังคมและสาธารณะสงเคราะห์วิถีพุทธ ชุดความรู้สาธารณะสงเคราะห์วิถีพุทธ*. นิตยธรรมการพิมพ์
- อณัญญา พงษ์ไพรัตน์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายงาน ธุรการโรงเรียนอนุบาลหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย